

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a patra)

25 octombrie 2012 *

„Libera circulație a persoanelor — Articolul 39 CE — Resortisant al unui stat membru aflat în căutarea unui loc de muncă în alt stat membru — Egalitate de tratament — Alocații de șomaj în favoarea tinerilor aflați în căutarea primului loc de muncă — Acordare supusă condiției de a fi urmat șase ani de studii în statul gazdă”

În cauza C-367/11,

având ca obiect o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Cour de cassation (Belgia), prin decizia din 27 iunie 2011, primită de Curte la 11 iulie 2011, în procedura

Déborah Prete

împotriva

Office national de l'emploi,

CURTEA (Camera a patra),

compusă din domnul L. Bay Larsen, îndeplinind funcția de președinte al Camerei a patra, domnul J.-C. Bonichot, doamnele C. Toader și A. Prechal (raportor) și domnul E. Jarašiūnas, judecători,

avocat general: domnul P. Cruz Villalón,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru doamna Prete, de J. Oosterbosch, avocate;
- pentru guvernul belgian, de L. Van den Broeck și de M. Jacobs, în calitate de agenți, asistate de P. A. Foriers, avocat;
- pentru guvernul ceh, de M. Smolek și de D. Hadroušek, în calitate de agenți;
- pentru Comisia Europeană, de V. Kreuzschitz și de G. Rozet, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 19 iulie 2012,

* Limba de procedură: franceza.

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare privește interpretarea articolelor 12 CE, 17 CE, 18 CE și 39 CE.
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între doamna Prete, pe de o parte, și Office national de l'emploi (Oficiul Național pentru Ocuparea Forței de Muncă, denumit în continuare „ONEM”), pe de altă parte, cu privire la decizia acestuia din urmă de a refuza să îi atribuie persoanei în cauză beneficiul alocațiilor de șomaj prevăzute de legislația belgiană.

Reglementarea belgiană

- 3 Reglementarea belgiană prevede acordarea, în favoarea tinerilor care și-au terminat studiile și care sunt în căutarea primului loc de muncă, de alocații destinate să faciliteze tranziția acestora de la învățământ la piața muncii, desemnate sub denumirea „alocații de șomaj”.
- 4 Articolul 36 alineatul 1 primul paragraf din Decretul regal din 25 noiembrie 1991 de reglementare a șomajului (*Moniteur belge* din 31 decembrie 1991, p. 29888), astfel cum a fost modificat prin Decretul regal din 11 februarie 2003 (*Moniteur belge* din 19 februarie 2003, p. 8026, denumit în continuare „decretul regal”) prevede:

„Pentru a putea fi eligibil în vederea primirii alocațiilor de șomaj, tânărul lucrător trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

[...]

- 2° a) fie să fi terminat studiile complete ale ciclului secundar superior sau al treilea an de studii complete ale învățământului secundar tehnic, artistic sau profesional în cadrul unei instituții de învățământ organizate, subvenționate sau recunoscute de o comunitate;
- b) fie să fi obținut în fața unei comisii de evaluare competente a unei comunități o diplomă sau un certificat de studii pentru studiile prevăzute la litera a);

[...]

- h) fie să fi urmat studii sau o formare în alt stat din cadrul Spațiului Economic European, dacă sunt îndeplinite în mod simultan următoarele condiții:
 - tânărul prezintă documente din care reiese că studiile sau formarea sunt de același nivel și sunt echivalente cu cele menționate la literele precedente;
 - în momentul cererii de alocații, tânărul este, în calitate de copil, în întreținerea unor lucrători migranți în sensul articolului [39 CE], care locuiesc în Belgia.

[...]

- j) fie să fi obținut un atestat eliberat de o comunitate, de echivalare cu certificatul prevăzut la litera b), sau un atestat care să îi permită accesul la învățământul superior; această literă se aplică numai cu condiția de a fi efectuat în prealabil cel puțin șase ani de studii într-o instituție de învățământ organizată, recunoscută sau subvenționată de o comunitate.

[...]”

Acțiunea principală și întrebările preliminare

- 5 Doamna Prete, cetățean francez, și-a efectuat studiile în Franța, unde a obținut, în iulie 2000, o diplomă de bacalaureat profesional în specializarea secretariat. În iulie 2001, ea s-a căsătorit cu un resortisant belgian și s-a instalat împreună cu acesta la Tournai (Belgia).
- 6 La 1 februarie 2002, doamna Prete s-a înscris ca persoană aflată în căutarea unui loc de muncă la ONEM. La 1 iunie 2003, ea a depus la acesta o cerere de alocații de șomaj.
- 7 Prin decizia din 11 septembrie 2003, ONEM a respins această cerere pentru motivul că doamna Prete nu a urmat cel puțin șase ani de studii într-o instituție de învățământ situată în Belgia înainte de obținerea diplomei sale de studii secundare, astfel cum impune articolul 36 alineatul (1) primul paragraf punctul 2° litera j) din decretul regal.
- 8 Acțiunea introdusă de doamna Prete împotriva acestei decizii a fost admisă de tribunal du travail de Tournai (Tribunalul pentru Litigii de Muncă din Tournai), care, printr-o hotărâre din 19 decembrie 2008, a recunoscut persoanei în cauză dreptul la alocațiile de șomaj.
- 9 În urma apelului formulat de ONEM, hotărârea menționată a fost reformată printr-o hotărâre din 25 februarie 2010 a cour du travail de Mons (Curtea pentru Litigii de Muncă din Mons). Instanța menționată a considerat că doamna Prete nu avea dreptul la alocații de șomaj, precizând, printre altele, în această privință, că un astfel de drept nu poate rezulta, pentru persoana în cauză, nici din articolul 39 CE, nici din articolul 18 CE.
- 10 În susținerea recursului pe care l-a introdus în fața Cour de cassation (Curtea de Casație) împotriva hotărârii menționate, doamna Prete susține în special că prin aceasta se încalcă drepturile consacrate la articolele 12 CE, 17 CE, precum și 18 CE și, dacă este cazul, la articolul 39 CE, în favoarea cetățenilor Uniunii Europene.
- 11 Cour de cassation arată că hotărârea atacată aflată pe rolul său reține că condiția prevăzută la articolul 36 alineatul 1 primul paragraf punctul 2° litera j) din decretul regal a fost introdusă în acest articol pentru a se garanta existența unei legături reale între solicitantul alocațiilor de șomaj și piața geografică a muncii în cauză. Instanța arată, pe de altă parte, că legitimitatea unui astfel de obiectiv a fost recunoscută de Curte, în special în Hotărârea din 11 iulie 2002, D’Hoop (C-224/98, Rec., p. I-6191).
- 12 În recursul formulat, doamna Prete susține însă că, având vedere caracterul prea general și exclusiv al condiției menționate, aceasta depășește ceea ce este necesar în raport cu obiectivul în cauză, astfel încât, în împrejurările cauzei, ea ar fi trebuit să fie înlăturată de cour du travail din Mons. Instanța menționată, căreia îi revenea sarcina să verifice dacă înscrierea doamnei Prete la serviciul pentru ocuparea forței de muncă în calitate de persoană aflată în căutarea unui loc de muncă, precum și stabilirea acesteia în Belgia ca urmare a căsătoriei cu un resortisant belgian erau de natură să determine legătura necesară cu piața muncii din Belgia, ar fi ajuns la concluzia eronată că nu aceasta era situația și ar fi trebuit să refuze acordarea alocațiilor de șomaj în favoarea doamnei Prete. Excluderea acesteia din urmă de la beneficiul alocațiilor menționate nu ar avea legătură cu preocuparea care constă în evitarea deplasărilor efectuate numai cu scopul de a beneficia de astfel de alocații și ar încălca atât dreptul persoanei în cauză la respectarea vieții sale de familie, cât și principiul dreptului comunitar care impune oricărui stat membru să asigure condiții optime de integrare a familiei lucrătorului comunitar.

13 În acest context, Cour de cassation a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

- „1) Articolele 12 [CE], 17 [CE], 18 [CE] și, dacă este cazul, articolul 39 [CE] se opun unei dispoziții de drept național care, precum articolul 36 alineatul 1 punctul 2 litera j) din [decretul regal], supune dreptul la alocații de șomaj al unui tânăr, resortisant al Uniunii [...], care nu are calitatea de lucrător în sensul articolului 39 [CE], care și-a efectuat studiile secundare în Uniune [...], dar nu într-o instituție de învățământ organizată, subvenționată sau recunoscută de una dintre comunitățile din [Regatul] Belgi[ei], și care a obținut fie un atestat eliberat de una dintre aceste comunități de echivalare a acestor studii cu certificatul de studii eliberat de comisia de evaluare competentă a uneia dintre aceste comunități pentru studiile efectuate în aceste instituții de învățământ belgiene, fie un atestat care să permită accesul la învățământul superior, condiției ca acest tânăr să fi efectuat în prealabil șase ani de studii într-o instituție de învățământ organizată, recunoscută sau subvenționată de una dintre comunitățile din [Regatul] Belgi[ei], dacă această condiție este exclusivă și absolută?
- 2) În cazul unui răspuns afirmativ, împrejurările că tânărul descris la prima întrebare, care nu a efectuat șase ani de studii într-o instituție de învățământ din Belgia, locuiește în acest stat împreună cu persoana cu care este căsătorit, de cetățenie belgiană, și este înscris ca persoană aflată în căutarea unui loc de muncă la un serviciu belgian pentru ocuparea forței de muncă constituie elemente care trebuie luate în considerare pentru aprecierea legăturii tânărului cu piața muncii din Belgia, în lumina articolelor 12 [CE], 17 [CE], 18 [CE] și, dacă este cazul, a articolului 39 [CE]? În ce măsură durata acestor intervale de ședere, de căsătorie și de înscriere ca persoană în căutarea unui loc de muncă trebuie să fie luată în considerare?”

Cu privire la întrebările preliminare

14 Prin intermediul celor două întrebări, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolele 12 CE, 17 CE, 18 CE sau, dacă este cazul, 39 CE trebuie interpretate în sensul că se opun unei dispoziții precum cea în discuție în acțiunea principală, potrivit căreia dreptul la alocațiile de șomaj de care beneficiază tinerii aflați în căutarea primului loc de muncă este supus condiției ca persoana în cauză să fi urmat cel puțin șase ani de studii într-o instituție de învățământ în statul membru gazdă, având în vedere caracterul prea restrictiv al unei asemenea condiții, în special prin faptul că împiedică orice posibilitate de acordare a alocațiilor menționate unei tinere, resortisant al unui alt stat membru, care, cu toate că nu a urmat studii într-o astfel de instituție, se află în situația de a fi căsătorită cu un resortisant al statului membru gazdă, de a locui împreună cu acesta în statul menționat și de a fi înscrisă ca persoană aflată în căutarea unui loc de muncă la un serviciu pentru ocuparea forței de muncă din acest stat. În această privință, instanța în cauză ridică în special problema dacă împrejurările ce caracterizează astfel situația menționată trebuie să fie luate în considerare în mod efectiv în scopul verificării existenței unei legături reale între persoana în cauză și piața muncii din statul membru gazdă.

Observații introductive

- 15 Cu titlu introductiv, trebuie să se precizeze că litigiul care face obiectul acțiunii principale privește o decizie din 11 septembrie 2003 prin care s-a respins cererea doamnei Prete prin care solicita să beneficieze de alocații de șomaj începând de la 1 iunie 2003.
- 16 Rezultă că dispozițiile din tratate la care trebuie să se facă referire în speță sunt cele ale Tratatului CE, în versiunea care rezultă din Tratatul de la Nisa.

- 17 Trebuie precizat de asemenea că, în cuprinsul întrebărilor adresate, instanța de trimitere vizează articolele 12 CE, 17 CE și 18 CE și, dacă este cazul, articolul 39 CE.
- 18 În această privință, trebuie amintit de la bun început că ține de jurisprudența constantă că articolul 12 CE, care prevede un principiu general de interdicere a oricărei discriminări pe motiv de cetățenie sau naționalitate, nu are vocația de a se aplica în mod autonom decât în situațiile reglementate de dreptul Uniunii pentru care tratatul nu prevede o normă specială de interdicere a discriminării (a se vedea în special Hotărârea din 30 mai 1989, Comisia/Grecia, 305/87, Rec., p. 1461, punctul 13, Hotărârea din 12 mai 1998, Gilly, C-336/96, Rec., p. I-2793, punctul 37, Hotărârea din 26 noiembrie 2002, Oteiza Olazabal, C-100/01, Rec., p. I-10981, punctul 25, precum și Hotărârea din 15 septembrie 2011, Schulz-Delzers și Schulz, C-240/10, Rep., p. I-8531, punctul 29).
- 19 Or, principiul nediscriminării a fost pus în aplicare, în domeniul liberei circulații a lucrătorilor, prin articolul 39 CE, precum și prin acte de drept derivat și, în special, prin Regulamentul (CEE) nr. 1612/68 al Consiliului din 15 octombrie 1968 privind libera circulație a lucrătorilor în cadrul Comunității (JO L 257, p. 2, Ediție specială, 05/vol. 1, p. 11) (a se vedea în special Hotărârile citate anterior Comisia/Grecia, punctul 12, și Gilly, punctul 38, Hotărârea din 23 martie 2004, Collins, C-138/02, Rec., p. I-2703, punctul 55, precum și Hotărârea Schulz-Delzers și Schulz, citată anterior, punctul 29 și jurisprudența citată).
- 20 În ceea ce privește articolul 18 CE, care prevede, în general, dreptul de liberă circulație și ședere pe teritoriul statelor membre al oricărui cetățean al Uniunii, tot dintr-o jurisprudență constantă rezultă că această dispoziție își găsește o expresie specifică în articolul 39 CE în ceea ce privește libera circulație a lucrătorilor (a se vedea în special Hotărârea Oteiza Olazabal, citată anterior, punctul 26, Hotărârea din 11 septembrie 2007, Hendrix, C-287/05, Rep., p. I-6909, punctul 61, precum și Hotărârea Schulz-Delzers și Schulz, citată anterior, punctul 30).

Cu privire la aplicabilitatea articolului 39 CE

- 21 Articolul 39 alineatul (2) CE prevede că libera circulație a lucrătorilor implică eliminarea oricărei discriminări pe motiv de cetățenie între lucrătorii statelor membre în ceea ce privește încadrarea în muncă, remunerarea și celelalte condiții de muncă.
- 22 Articolul 39 alineatul (3) CE conferă în special resortisanților statelor membre dreptul de liberă circulație și de ședere pe teritoriul celorlalte state membre în scopul căutării unui loc de muncă. Astfel, resortisanții unui stat membru care sunt în căutarea unui loc de muncă într-un alt stat membru intră în domeniul de aplicare al articolului 39 CE și, prin urmare, beneficiază de dreptul la egalitate de tratament prevăzut la alineatul (2) al acestei dispoziții (a se vedea în special Hotărârea Collins, citată anterior, punctele 56 și 57).
- 23 În această privință, din jurisprudența Curții rezultă că, pentru a determina întinderea dreptului la egalitate de tratament pentru persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă, acest principiu trebuie interpretat în lumina altor dispoziții ale dreptului Uniunii, în special articolul 12 CE (Hotărârea Collins, citată anterior, punctul 60).
- 24 Astfel, cetățenii Uniunii care au reședința legală pe teritoriul statului membru gazdă pot invoca articolul 12 CE în toate situațiile care aparțin domeniului de aplicare *ratione materiae* al dreptului Uniunii. Statutul de cetățean al Uniunii are vocație să fie statutul fundamental al resortisanților statelor membre, ceea ce le permite acelor care se găsesc în aceeași situație ca, independent de cetățenie și sub rezerva excepțiilor exprese prevăzute în această privință, să obțină același tratament juridic (Hotărârea Collins, citată anterior, punctul 61 și jurisprudența citată).

- 25 Curtea a precizat astfel în această privință că, ținând seama de instituirea cetățeniei Uniunii și de interpretarea jurisprudențială a dreptului la egalitate de tratament de care beneficiază cetățenii Uniunii, nu mai este posibil să se excludă din domeniul de aplicare al articolului 39 alineatul (2) CE, care constituie o formulare a principiului fundamental al egalității de tratament garantat la articolul 12 CE, o prestație de natură financiară destinată să faciliteze accesul la încadrarea în muncă pe piața muncii dintr-un stat membru (a se vedea Hotărârea Collins, citată anterior, punctul 63, și Hotărârea din 15 septembrie 2005, Ioannidis, C-258/04, Rec., p. I-8275, punctul 22).
- 26 Or, este cert că alocațiile de șomaj prevăzute de reglementarea națională în discuție în acțiunea principală sunt prestații sociale al căror obiectiv este de a facilita tinerilor tranziția de la învățământ la piața muncii (a se vedea în special Hotărârile citate anterior D’Hoop, punctul 38, și Ioannidis, punctul 23).
- 27 Este de asemenea cert că, la data depunerii cererii urmărind obținerea unor asemenea alocații, doamna Prete avea calitatea de resortisant al unui stat membru, care, după terminarea studiilor, se afla în căutarea unui loc de muncă în alt stat membru.
- 28 În aceste condiții, persoana în cauză poate invoca în mod întemeiat articolul 39 CE pentru a susține că nu poate face obiectul unor discriminări pe motiv de cetățenie în ceea ce privește acordarea alocațiilor de șomaj (a se vedea în acest sens Hotărârea Ioannidis, citată anterior, punctul 25).

Cu privire la existența unei diferențe de tratament

- 29 Potrivit unei jurisprudențe constante, regula egalității de tratament înscrisă la articolul 39 CE interzice nu numai discriminările evidente, întemeiate pe cetățenie, ci și orice forme disimulate de discriminare care, prin aplicarea altor criterii de diferențiere, conduc, în fapt, la același rezultat (a se vedea în special Hotărârea Ioannidis, citată anterior, punctul 26 și jurisprudența citată).
- 30 Reglementarea în discuție în acțiunea principală introduce o diferență de tratament după cum tinerii aflați în căutarea primului loc de muncă pot sau nu pot să justifice efectuarea a cel puțin șase ani de studii secundare într-o instituție de învățământ din Belgia.
- 31 Or, o condiție aferentă necesității de a fi studiat într-o instituție de învățământ din statul membru gazdă are prin chiar natura sa vocație să fie mai ușor de îndeplinit de resortisanții naționali și riscă, prin urmare, să îi dezavantajeze în special pe resortisanții altor state membre (a se vedea prin analogie Hotărârea Ioannidis, citată anterior, punctul 28).

Cu privire la justificarea unei diferențe de tratament

- 32 După cum rezultă din jurisprudența Curții, o diferență de tratament precum cea prezentată mai sus este justificată numai în cazul în care aceasta se întemeiază pe motive obiective, independente de cetățenia persoanelor în cauză, și este proporțională cu obiectivul urmărit în mod legitim de legislația națională (a se vedea în special Hotărârile citate anterior D’Hoop, punctul 36, Collins, punctul 66, precum și Ioannidis, punctul 29).
- 33 În această privință și în ceea ce privește alocații precum cele în discuție în acțiunea principală, care au ca obiect să faciliteze tinerilor tranziția de la învățământ la piața muncii, Curtea a recunoscut că este legitim pentru legiuitorul național să dorească să asigure existența unei legături reale între solicitantul alocațiilor menționate și piața geografică a muncii în cauză (a se vedea în special Hotărârile citate anterior D’Hoop, punctul 38, Collins, punctele 67 și 69, precum și Ioannidis, punctul 30).

- 34 În ceea ce privește cerința proporționalității, trebuie amintit că Curtea s-a pronunțat deja în sensul că o condiție unică referitoare la obținerea unei diplome de absolvire a învățământului secundar, precum cea prevăzută la articolul 36 alineatul 1 primul paragraf punctul 2° litera a) din decretul regal, prezenta un caracter prea general și exclusiv în măsura în care privilegiază în mod nejustificat un element care nu este în mod necesar reprezentativ pentru gradul real și efectiv de legătură dintre solicitantul alocațiilor de șomaj și piața geografică a muncii, cu excluderea oricărui alt element reprezentativ. Aceasta a conchis că condiția menționată depășea astfel ceea ce este necesar pentru atingerea obiectivului urmărit (a se vedea Hotărârile citate anterior D'Hoop, punctul 39, și Ioannidis, punctul 31).
- 35 Din decizia de trimitere reiese că, în scopul de a remedia această situație, condiția în litigiu a fost introdusă la articolul 36 alineatul 1 primul paragraf punctul 2° litera j) din decretul regal ca o alternativă la cea referitoare la locul obținerii diplomei și având ca obiect cerința de a fi urmat cel puțin șase ani de studii în cadrul unei instituții de învățământ organizate, subvenționate sau recunoscute de una dintre comunitățile belgiene.
- 36 În observațiile înaintate Curții, guvernul belgian confirmă că condiția în litigiu urmărește să garanteze o legătură reală între solicitantul alocațiilor menționate și piața muncii din Belgia, susținând că o asemenea condiție îndeplinește cerințele care decurg din principiul proporționalității, arătând în special, în această privință, că numărul de ani de studii impus de aceasta nu depășește ceea ce este necesar pentru atingerea obiectivului menționat.
- 37 În speță, nu este totuși necesar ca Curtea să se pronunțe cu privire la problema dacă respectiva condiție încalcă, eventual, principiul proporționalității ca urmare a duratei studiilor care este astfel cerută.
- 38 Astfel, după cum reiese din împrejurările din acțiunea principală, doamna Prete nu a efectuat niciun an de studii în Belgia, astfel încât i s-ar fi refuzat în aceeași măsură beneficiul alocațiilor de șomaj în cazul în care condiția în litigiu ar fi cerut ca persoana în cauză să fie în măsură să justifice efectuarea de studii cu o durată mai mică de șase ani într-o instituție de învățământ din Belgia, indiferent, de altfel, care ar fi această durată mai scurtă.
- 39 Așadar, este suficient să se examineze de către Curte problema dacă o eventuală constatare a incompatibilității reglementării naționale în discuție în acțiunea principală cu articolul 39 CE poate rezulta din împrejurarea că, atunci când a prevăzut o condiție aferentă necesității de a fi urmat studii într-o instituție de învățământ belgiană, reglementarea menționată are drept consecință să excludă posibilitatea de a se ține seama de circumstanțe care, cu toate că nu sunt legate de locul în care s-au efectuat studiile, ar fi totuși deopotrivă reprezentative pentru existența unei legături reale între persoana respectivă și piața geografică a muncii în cauză.
- 40 În ceea ce privește, în acest sens, circumstanțele proprii ale acțiunii principale, trebuie amintit că aceasta se referă la o persoană, resortisant al unui stat membru, care locuiește de aproximativ doi ani în statul membru gazdă, ca urmare a căsătoriei sale cu un resortisant al acestui din urmă stat membru, și care este înscrisă de 16 luni ca persoană aflată în căutarea unui loc de muncă la un serviciu pentru ocuparea forței de muncă din același stat membru, prevalându-se, în același timp, după cum rezultă din dosarul înaintat Curții, de demersuri active efective în vederea găsirii unui loc de muncă.
- 41 Guvernul belgian susține, în aceste diferite privințe, că respectiva căsătorie încheiată cu un resortisant al statului membru gazdă și deplasarea consecutivă a reședinței în acest stat constituie evenimente din viața privată fără legătură cu piața muncii din acesta. Înscrisa ca persoană aflată în căutarea unui loc de muncă ar constitui o simplă formalitate administrativă care poate fi îndeplinită cu ușurință. Aceste împrejurări nu ar implica, prin urmare, în ceea ce privește în special o persoană care, asemenea

doamnei Prete, se stabilește într-o regiune frontalieră a statului membru în care și-a efectuat studiile și pe a cărui piață a muncii, în consecință, ar fi în mod firesc pregătită în mai mare măsură să se integreze, ca persoana în cauză să nu se poată îndrepta decât către piața muncii din statul gazdă.

- 42 În cadrul repartizării competențelor, prevăzută la articolul 267 TFUE, revine în special instanței naționale obligația să vegheze la respectarea principiului proporționalității (a se vedea în special Hotărârea din 19 martie 2002, Lommers, C-476/99, Rec., p. I-2891, punctul 40). De asemenea, revine instanțelor naționale, în acest context, sarcina să constate dacă împrejurările concrete ale speței atestă existența unei legături reale cu piața muncii în cauză (a se vedea în acest sens Hotărârea din 4 iunie 2009, Vatsouras și Koupatantze, C-22/08 și C-23/08, Rep., p. I-4585, punctul 41).
- 43 Cu toate acestea, din jurisprudența Curții reiese de asemenea că aceasta este competentă să furnizeze instanței naționale toate elementele de interpretare aparținând dreptului Uniunii care îi pot permite să aprecieze compatibilitatea unei măsuri naționale cu acest drept pentru soluționarea cauzei cu care a fost sesizată. În speță, instanța de trimitere a formulat, în plus, diferite întrebări precise la care trebuie să se aducă un răspuns (a se vedea în acest sens în special Hotărârea Lommers, citată anterior, punctul 40).
- 44 În acest context, trebuie constatat că, sub rezerva aprecierilor de fapt definitive care, astfel cum tocmai s-a amintit, sunt de competența instanțelor naționale, împrejurări precum cele prezentate la punctul 40 din prezenta hotărâre, astfel cum a precizat de asemenea avocatul general la punctele 48 și 49 din concluzii, par a fi efectiv de natură să permită stabilirea existenței unei legături reale cu piața muncii din statul membru gazdă, aceasta chiar dacă persoana în cauză nu a urmat studii într-o instituție de învățământ din acesta din urmă.
- 45 În această privință, trebuie, mai întâi, să se respingă argumentația dezvoltată de guvernul belgian, potrivit căreia o persoană precum doamna Prete, în condițiile în care, în special, locuiește în apropierea frontierei statului membru în care și-a efectuat studiile, ar avea în mod mai firesc vocație să se integreze pe piața muncii din statul menționat, cu care ar prezenta un element de legătură. Pe de o parte, trebuie precizat că cunoștințele dobândite de un student în cursul studiilor nu îl îndreaptă în general spre o piață a muncii determinată (a se vedea în acest sens Hotărârea din 15 martie 2005, Bidar, C-209/03, Rec., p. I-2119, punctul 58). Pe de altă parte, se impune constatarea că împrejurările astfel evidențiate de guvernul belgian pentru a justifica eventuala existență a unei legături între persoana în cauză și piața franceză a muncii nu sunt, în orice caz, de natură să împiedice ca, pe de altă parte, să se creze o astfel de legătură cu piața belgiană a muncii în împrejurări precum cele în discuție în acțiunea principală.
- 46 În continuare, trebuie amintit, în această din urmă privință, că din jurisprudența Curții reiese că existența unei legături reale cu piața muncii dintr-un stat membru poate fi verificată în special prin constatarea că persoana în cauză a căutat în mod efectiv și real un loc de muncă în statul membru în discuție de-a lungul unei perioade rezonabile (Hotărârile citate anterior Collins, punctul 70, și Vatsouras și Koupatantze, punctul 39).
- 47 Curtea a mai recunoscut că faptul de a avea reședința într-un stat membru este, la rândul său, de natură să asigure, eventual, o legătură reală cu piața forței de muncă din statul gazdă, precizând, pe de altă parte, că, în cazul în care este necesară o perioadă de ședere pentru a fi îndeplinită respectiva condiție de legătură, ea nu trebuie să depășească ceea ce este necesar pentru ca autoritățile naționale să se poată asigura că persoana în cauză este într-adevăr în căutarea unui loc de muncă pe piața muncii din statul membru gazdă (Hotărârea Collins, citată anterior, punctul 72).

- 48 În sfârșit, nici împrejurarea că reclamanta din acțiunea principală, făcând uz de libera circulație garantată cetățenilor Uniunii prin articolul 18 CE, s-a deplasat în statul membru gazdă cu scopul de a-și stabili acolo reședința conjugală după ce s-a căsătorit cu un resortisant al statului menționat nu poate fi ignorată la aprecierea aspectului dacă doamna Prete prezintă o legătură reală cu piața muncii din statul membru menționat.
- 49 În acest context, trebuie astfel amintit, pe de o parte și după cum s-a subliniat deja la punctul 25 din prezenta hotărâre, că, ținând seama de instituirea cetățeniei Uniunii și de interpretarea jurisprudențială a dreptului la egalitate de tratament de care beneficiază cetățenii Uniunii, nu mai este posibil să se excludă din domeniul de aplicare al articolului 39 alineatul (2) CE o prestație de natură financiară destinată să faciliteze accesul la încadrarea în muncă pe piața muncii dintr-un stat membru.
- 50 Pe de altă parte, elemente care reies din contextul familial al solicitantului alocațiilor de șomaj sunt de asemenea de natură să contribuie la stabilirea unei legături reale între solicitant și statul membru gazdă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 21 iulie 2011, Stewart, C-503/09, Rep., p. I-6497, punctul 100). În această privință, existența unor legături strânse, în special de natură personală, create cu statul membru gazdă în care persoana în cauză, în urma căsătoriei sale cu un resortisant al statului menționat, s-a stabilit și locuiește în mod obișnuit din acel moment este de natură să contribuie la apariția unei legături durabile între persoana în cauză și noul stat membru de stabilire, inclusiv cu piața muncii din acesta din urmă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 22 septembrie 1988, Bergemann, 236/87, Rec., p. 5125, punctele 20-22).
- 51 Rezultă din cele de mai sus că împrejurările ce caracterizează astfel acțiunea principală oferă o ilustrare concretă a faptului că, în măsura în care se opune luării în considerare a altor elemente care ar putea fi reprezentative pentru gradul real de legătură dintre solicitantul alocațiilor de șomaj și piața geografică a muncii în cauză, o condiție precum cea prevăzută la articolul 36 alineatul 1 primul paragraf punctul 2° litera j) din decretul regal depășește ceea ce este necesar pentru atingerea obiectivului pe care îl urmărește.
- 52 Având în vedere considerațiile de mai sus, trebuie să se răspundă la întrebările adresate că articolul 39 CE se opune unei dispoziții naționale precum cea în discuție în acțiunea principală, potrivit căreia dreptul la alocațiile de șomaj de care beneficiază tinerii aflați în căutarea primului loc de muncă este supus condiției ca persoana în cauză să fi urmat cel puțin șase ani de studii într-o instituție de învățământ din statul membru gazdă, în măsura în care condiția menționată se opune luării în considerare a altor elemente reprezentative de natură să stabilească existența unei legături reale între solicitantul alocațiilor și piața geografică a muncii în cauză și depășește, din acest motiv, ceea ce este necesar pentru atingerea obiectivului urmărit de dispoziția menționată și vizând să garanteze existența unei astfel de legături.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 53 Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a patra) declară:

Articolul 39 CE se opune unei dispoziții naționale precum cea în discuție în acțiunea principală, potrivit căreia dreptul la alocațiile de șomaj de care beneficiază tinerii aflați în căutarea primului loc de muncă este supus condiției ca persoana în cauză să fi urmat cel puțin șase ani de studii într-o instituție de învățământ din statul membru gazdă, în măsura în care condiția menționată se opune luării în considerare a altor elemente reprezentative de natură să stabilească existența

unei legături reale între solicitantul alocațiilor și piața geografică a muncii în cauză și depășește, din acest motiv, ceea ce este necesar pentru atingerea obiectivului urmărit de dispoziția menționată și vizând să garanteze existența unei astfel de legături.

Semnături